

En la revista de la tardor de 1999 ja expliquem d'on surten totes aquestes dades i perquè s'anomena la "Recerca de l'Ollé" a tot aquest seguit de dades recollides per Josep Maria Ollé i Romeu per compte del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana. Les dades que ens fa arribar corresponen al buidat dels diaris *La Renaixença* (1881-1905) i *La Veu de Catalunya* (1899-1936).

Les recerques de l'Ollé XIV

Llogats, enfadats i la Patum al setembre...

Notícies de Santa Coloma de Farners, Barcelona, Avinyó, Colònia Güell, el Pla del Penedès, Amposta, Vic, Berga, Mataró, Badalona...

En els diaris hem trobat referències de gegants en poblacions on no sabíem que n'haguessin existit abans. Sempre pot ser que fossin **creacions casolanes de vida efímera** o també pot ser que els haguessin **llogat a altres poblacions** o a les cases de lloguer que existien en aquells temps. En qualsevol cas es tracta de referències de gegants en llocs on les desconeixem.

POTSER LLOGATS

Un exemple és el de **Santa Coloma de Farners** on segons *La Veu de Catalunya* del 8 d'octubre de 1907, per la

Festa Major van sortir "gegants i nanos". També aquell mateix any i en el mateix diari del 12 d'agost, s'esmenta que per la Festa Major del barri barceloní del **Guinardó** van sortir "gegants i nanos". Igualment a Barcelona, al barri de **Vallcarca**, segons *La Renaixença* del 24 d'agost de 1904, en la Festa Major es va fer el Ball de Rams i una cercavila amb gegants.

Segons *La Veu de Catalunya* del 8 de setembre de 1906, per la **Festa Major d'Avinyó** van sortir "gegants i nanos". I al mateix diari de l'endemà, en aquest cas en un article referit a la **Festa Major de la Colònia**

Güell, també apareixen les mateixes figures.

Un exemple més complert és el del **Pla del Penedès**, on segons *La Veu de Catalunya* del 21 de juliol de 1900, per la Festa Major van sortir "**gegants, nanos, drac, bastoners, diables, cercolets, moixiganga i grallers**". En aquest cas i per la situació geogràfica de la població en qüestió, podem suposar fàcilment que **un desembarcament festiu de tanta magnitud** deuria venir de Vilafranca del Penedès.

També passa el mateix amb la **Festa Major d'Amposta** de 1907. A *La*

Veu de Catalunya del 15 d'agost s'explica que es va fer "correguda de bou, cercavila amb gegants, nanos i heralds, serenates, dianes i cossos iris".

EL CORRESPONSAL S'ENFADA

La majoria de vegades els corresponsals dels diaris d'aquells temps són ben neutrals en els seus articles, però també existeixen alguns casos en els quals donen el seu parer apassionadament. A *La Veu de Catalunya* del 7

hagut Patums fora de Corpus de manera més habitual. A *La Veu de Catalunya* de l'11 de setembre de 1899, **els elements de la festa berguedana van sortir al carrer per la inauguració del canal industrial.** Consta a l'article que es va fer "La passada de la Patum, diables, mulassa i gegants. Els tocs de Tirabou i Ella s'ho pensa". Els diables als quals es refereix són les maces, els tocs de Tirabou són els que avui anomenem Tirabol i l'Ella

aquest cas la crònica parla de la sortida dels gegants i nans, de la Tornaboda i d'una **cursa de vaques navarres.** Ignorem per què justament havien de ser navarreses les vaques, potser és que les d'aquelles terres corren més...

HEREU I PUBILLA MEDIEVALS

Éra molt comú entre el segle XIX i XX **anomenar hereu i pubilla als gegants,** malgrat que el seu aspecte fos

La Llupiesa de Vic acompanyada del Noi i del Cap de Llúpia. Arxiu Grau-Giró

Els Gegants de Berga i els geganters amb el seu uniforme més peculiar. Reproducció del llibre *Gegants, nans i altres entremesos*

Gegants de Badalona, 1902. Reproducció del llibre *Gegants, nans i altres entremesos*

de juliol de 1906 en surt un bon exemple referit a la **Festa Major de Vic.** Es dona el cas que aquell any el capgròs de la vella, anomenada **Llupiesa, va estrenar vestit nou,** però es veu que la nova indumentària no va agradar als vigatans i en especial al corresponsal. En el seu article, l'home, enfurismat, esmenta de passada la sortida dels Gegants i del Cap de Llúpia i en canvi **critica sense aturador als que van dur a terme el canvi de vestuari.**

LA PATUM PEL CANAL INDUSTRIAL

Actualment tots sabem que només es fa Patum per Corpus i en casos extraordinaris com la visita d'un cap d'estat o cada vegada que se celebren 25 anys de la coronació de la Mare de Déu de Queralt. Recordem que fa pocs anys no van voler fer Patum per la Marató de TV3, justament perquè els berguedans consideren que no s'ha de treure la festa de context.

Al llarg de la història, però, hi ha

s'ho pensa és la melodia que es toca només a la pujada del carrer Major, dimecres i dissabte a la nit.

GEGANTS, TOROS I VAQUES NAVARRES

No és que hi tinguin res a veure, els gegants amb les curses de vacum, però hem trobat dues referències que inclouen en el programa de festes la presència d'animals d'aquesta mena. A *La Renaixença* del 15 de juliol de 1896 surt publicat un article sobre **la Festa de les Santes de Mataró,** en el qual s'explica que surten "gegants i nanos" i es fan "cucanyes i toros".

L'altra referència és al mateix diari però del 2 de juliol de 1903, referida a les **Fires i Festes de Vic.** En

medieval. Segurament és **el concepte de representativitat** el que els feia identificar com a hereu i pubilla comunitaris i que avui pensem que anomenant-los així haurien de lluir vestits tradicionals.

Una mostra d'aquest costum el trobem a *La Veu de Catalunya* del 10 de juny de 1902, en relació amb el **Corpus de Badalona.** La crònica diu que "surten l'Hereu i la Pubilla i els nanos". I una mica més endavant especifica que la "Pubilla estrena trajecte". Els Gegants de Badalona sempre han vestit igual, ell d'estil medieval, com un conseller de Barcelona i ella indefinidament dels segle XVII o XVIII.

Per avui n'hi ha prou, però l'Ollé seguirà passant el drap! ■

GEGANTS

Revista trimestral d'imatgeria festiva i cultura popular

Núm. 61. Primavera 2003. PVP 3,15 euros

